

WYNIKI BADAŃ DOTYCZĄCYCH STRUKTURY POWIERZCHNI ORAZ PLONOWANIA ZIEMNIAKA W POLSCE W 2016 ROKU

Raport z badań prowadzonych przez IHAR – PIB Oddział w Jadwisinie we współpracy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego we wszystkich województwach kraju

Badania nad plonowaniem ziemniaka prowadzone przez IHAR – PIB we współpracy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego objęły wszystkie 16 województw w kraju, w 204 powiatach i 527 gminach. W badaniach w 2016 roku uczestniczyły gospodarstwa rolne o całkowitej powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha uprawiający ziemniaka. Wielkość gospodarstw objętych badaniami była bardzo zróżnicowana pod względem wielkości, powierzchni uprawy ziemniaka oraz stosowanego poziomu agrotechnicznego w produkcji tego gatunku. Liczba gospodarstw w poszczególnych województwach była bardzo różna i zależna od możliwości techniczno-organizacyjnych prowadzenia badań przez specjalistów ODR-ów. Wydaje się, że prowadzenie badań dotyczących plonowania ziemniaka na 4585 plantacjach o powierzchni ponad 8 tys. ha, daje podstawy do wiarygodności i reprezentatywności wyników dla całego kraju.

Badaniami w całym kraju dotyczącymi produkcji ziemniaka objęto gospodarstwa rolne w liczbie 1912, których powierzchnia użytków rolnych wynosiła ponad 69 tys. ha, a średnia wielkość gospodarstwa wynosiła ponad 36 ha. Były to więc średnio znacznie większe gospodarstwa niż statystycznie w kraju. Udział ziemniaka w strukturze zasiewów wynosił w tych gospodarstwach blisko 12%. Dowodzi to, że populacja badanych gospodarstw uprawiających ziemniaki znacząco różni się od struktury ogółu gospodarstw rolnych w Polsce. Wynika to między innymi z większej trudności uprawy ziemniaka niż innych gatunków rolniczych oraz postępującej profesjonalizacji produkcji ziemniaka.

Tabela 1. Zakres badań dotyczących plonowania i struktury upraw ziemniaka prowadzonych przez IHAR–PIB Oddział w Jadwisinie w 2016 roku

Województwo	Liczba powiatów	Liczba gmin	Liczba plantacji pomiarowych ziemniaka
Dolnośląskie	20	56	667
Kujawsko-pomorskie	17	65	572
Lubelskie	19	53	336
Lubuskie	8	32	173
Łódzkie	16	34	517
Małopolskie	7	23	113
Mazowieckie	18	54	285
Opolskie	8	17	178
Podkarpackie	11	17	106
Podlaskie	14	22	135
Pomorskie	4	14	59
Śląskie	14	23	114
Świętokrzyskie	13	13	263
Warmińsko-mazurskie	4	15	69
Wielkopolskie	25	77	892
Zachodniopomorskie	6	12	106
POLSKA	204	527	4585

Tabela 2. Charakterystyka gospodarstw rolnych objętych badaniami dotyczącymi udziału
ziemniaka w zasiewach i plonowaniu w 2016 roku

Województwa	Zakres wielkości gospodarstw		Zakres powierzchni uprawianych w gospodarstwie ziemniaków (ha)	
	(ha UR)		min.	max.
	min.	max.		
Dolnośląskie	2,50	1800,00	0,06	350,00
Kujawsko-pomorskie	1,59	328,00	0,10	80,00
Lubelskie	4,00	120,00	0,08	45,00
Lubuskie	1,10	300,00	0,15	35,00
Łódzkie	2,50	98,00	0,15	28,00
Małopolskie	1,23	60,00	0,08	7,30
Mazowieckie	3,49	151,00	0,05	86,00
Opolskie	7,10	13500,00	0,24	880,00
Podkarpackie	1,47	130,00	0,10	50,00
Podlaskie	4,70	100,00	0,10	16,70
Pomorskie	7,33	550,00	0,30	120,00
Śląskie	2,20	300,00	0,10	44,00
Świętokrzyskie	1,72	64,70	0,10	14,30
Warmińsko-mazurskie	8,40	900,00	0,10	80,00
Wielkopolskie	2,50	160,00	0,08	90,00
Zachodnio-pomorskie	8,00	220,00	0,20	25,00
Polska ogółem	4,29	1158,14	0,12	120,09

Tabela 3. Charakterystyka gospodarstw rolnych objętych badaniami dotyczącymi skali
uprawy i plonowania ziemniaka w 2016 roku.

Województwo	Liczba gospodarstw	Powierzchnia użytków	Powierzchnia uprawy ziemniaka (ha)	Średnia wielkość gospodarstwa	% udział ziemniaka w strukturze zasiewów
Polska	1912	69123,43	8187,79	36,15	11,85
Dolnośląskie	272	10858,825	997,37	39,92	9,18
Kujawsko-pomorskie	250	6783,76	935,31	27,14	13,79
Lubelskie	129	3042,92	454,62	23,59	14,94
Lubuskie	12	231,4	18,26	19,28	7,89
Łódzkie	199	3539,56	584,32	17,79	16,51
Małopolskie	68	559,42	45,41	8,23	8,12
Mazowieckie	142	3130,47	591,47	22,05	18,89
Opolskie	65	18869,24	1806,71	290,30	9,57
Podkarpackie	36	752,36	160,32	20,90	21,31
Podlaskie	85	1916,18	164,24	22,54	8,57
Pomorskie	39	1888,21	260,76	48,42	13,81
Śląskie	57	2501,94	259,89	43,89	10,39
Świętokrzyskie	93	1632,66	146,05	17,56	8,95
Warmińsko-mazurskie	34	2426,59	175,84	71,37	7,25
Wielkopolskie	399	9410,79	1485,47	23,59	15,78
Zachodniopomorskie	32	1579,1	101,75	49,35	6,44

Na podstawie uzyskanych wyników badań ODR w poszczególnych województwach dotyczących struktury wielkości gospodarstw z uprawą ziemniaków zestawiono poniżej wyniki ogólnokrajowe i porównano je do wyników roku 2015. Uzyskane wyniki badań wskazały na zmniejszenie się w kraju udziału plantacji poniżej 1ha, a wzrost plantacji w przedziale 2-5ha. Świadczy to o postępującej koncentracji produkcji ziemniaka w naszym kraju.

Tabela 4. Liczebność gospodarstw rolnych w grupach obszarowych uprawiających ziemniaki wg wielkości plantacji objęte badaniami przez ODR-y w 2016 roku w kraju

Grupy obszarowe UR (ha)	Liczebność gospodarstw rolnych wg grup obszarowych uprawiających ziemniaki						
	ogółem	do 1ha	1-2ha	2-5ha	5-10ha	10-20ha	pow. 20
1-2	9	9					
2-3	19	18	1				
3-5	72	64	3	5			
5-10	315	222	55	33	5		
10-15	368	198	85	66	18	1	
15-20	307	128	83	78	17	1	
20-30	365	107	84	114	39	21	0
30-50	290	65	49	87	55	30	4
50-100	144	31	13	24	25	37	14
pow. 100	69	8	2	5	3	10	41
Ogółem	1958	850	375	412	162	100	59
%	100	43,41	19,15	21,04	8,27	5,11	3,01

Tabela 5. Charakterystyka badanych gospodarstw rolnych (pow. 1ha) według grup obszarowych użytków rolnych uprawiających ziemniaki – wyniki badań ODR-ów na reprezentatywnej grupie gospodarstw w 2016 roku w kraju

Grupy obszarowe UR (ha)	Powierzchnia uprawy ziemniaka (ha) w skali w gospodarstwach rolnych						
	ogółem	do 1ha	1-2ha	2-5ha	5-10ha	10-20ha	pow. 20
1-2	2,34	2,34					
2-3	6,10	5,10	1,00				
3-5	36,97	19,92	3,50	13,55			
5-10	286,91	95,48	72,07	90,33	29,03		
10-15	509,31	87,47	114,42	173,71	122,56	11,15	
15-20	496,15	58,48	111,25	217,82	98,60	10,00	
20-30	1040,99	47,66	114,05	359,19	248,16	271,93	0,00
30-50	1222,34	28,23	67,02	265,27	384,97	382,17	94,68
50-100	1134,05	12,63	16,91	70,35	182,56	493,07	358,53
pow. 100	3593,59	3,70	2,75	16,90	22,20	142,00	3406,04
Ogółem	8328,75	361,01	502,97	1207,12	1088,08	1310,32	3859,25
%	100,00	4,33	6,04	14,49	13,06	15,73	46,34

W tabelach poniżej przedstawiono strukturę uprawy ziemniaka w gospodarstwach w 2015 roku określoną przez GUS. Uzyskane dane w prowadzonym badaniu przez IHAR – PIB świadczą o znacznie różnej strukturze powierzchni uprawy ziemniaka jeśli chodzi o wielkość plantacji w kraju w stosunku do danych GUS. Stwierdzono w badaniach znacznie większy udział plantacji ziemniaka większych obszarowo (powyżej 20 ha), a znacznie mniejszy udział mniejszych plantacji (poniżej 1 ha).

Tabela 6. Struktura plantacji ziemniaka w gospodarstwach rolnych w 2015 roku
(na podstawie danych GUS)

Grupy obszarowe uprawy ziemniaka (plantacji) w gospodarstwach	Liczba gospodarstw uprawiających ziemniaki (szt.)	Pow. uprawy ziemniaka (ha)	% udział w powierzchni ogółem	Średnia powierzchnia plantacji (ha)
Ogółem	409665	292454	100	0,71
Do 1ha	362980	110790	37,9	0,31
0,01-0,10	26178	1535		0,06
0,10-0,99	336802	109255		0,32
Powyżej 1ha	46685	181663	62,1	3,89
1-2ha	21239	30575	10,5	1,44
2-3ha	10303	24078	8,2	2,34
3-5ha	8157	30240	10,3	3,71
5-7ha	2695	15543	5,3	5,77
7-10ha	1703	13770	4,7	8,09
10-15ha	1251	14337	4,9	11,46
15-20ha	54	9087	3,1	16,82
20-30ha	298	7032	2,4	23,58
30-50ha	246	9052	3,1	36,80
50-100ha	167	11084	3,8	66,48
100-200ha	66	8777	3,0	133,69
200-300ha	10	2489	0,9	242,11
300-500ha	5	2193	0,7	402,62
500-1000ha	5	3407	1,2	681,46
Pow.1000ha	0	0	0	0

WYNIKI BADAŃ DOTYCZĄCYCH PLONOWANIA ZIEMNIAKA WG WOJEWÓDZTW I OGÓLEM W KRAJU

Warunki klimatyczne w kraju w 2016 roku

Miesiące, w których następuje kumulacja plonu ziemniaka były dość korzystne dla tego gatunku. Czerwiec był miesiącem dość ciepłym, ale zróżnicowanym pod względem opadów. W wielu regionach pojawiła się susza glebowa. Dotyczyło to szczególnie styku woj. wielkopolskiego, łódzkiego, kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego oraz województwa podlaskiego. Opady w czerwcu miały charakter lokalny pochodzenia frontowego i burzowego. Silne lokalne ulewy powodowały nawet podtopienia plantacji ziemniaka. Chłodniejsze okresy przerywane były upałami o temperaturze powietrza powyżej 30⁰C.

Lipiec odznaczał się nieco większymi opadami i generalnie wysokimi temperaturami. Uwilgotnienie gleby w bardzo wielu regionach poprawiło się, a zakres suszy zmniejszył się znacząco. Opady były jednak nieregularne i miały charakter lokalny, ale obejmujące terytorium prawie całego kraju. Był to generalnie korzystny miesiąc dla plonowania ziemniaka.

W sierpniu odnotowano dość dobry rozkład opadów i na obszarze Polski nie było generalnie deficytu opadów a uwilgotnienie gleby poprawiło się znacząco. Tylko w niektórych regionach kraju w dalszym ciągu odnotowano deficyt opadów. Był to miesiąc korzystny dla plonowania ziemniaka.

Pod koniec sierpnia i na początku września upały i brak opadów zahamowały minimalnie prawidłową kumulację plonowania tylko odmian późniejszych. Nie miało to większego znaczenia dla plonowania odmian wcześniejszych, gdzie już plon był już ukształtowany. Oceniając cały sezon wegetacji pod względem klimatycznym, był to generalnie korzystny sezon dla plonowania ziemniaka. Deszcze w październiku na polach niżej położonych i mocnych glebach uniemożliwiły prawidłowe i terminowe zbiory ziemniaka w niektórych regionach kraju. Wykopki ziemniaka w 2016 roku trwały w kraju aż do połowy listopada. Nieliczne plantacje nie zostały zebrane z powodu nadmiernego uwilgotnienia gleby.

Plonowanie wg województw

Poziom plonowania według grup wczesności odmian ziemniaka w 2016 roku według nadesłanych meldunków z powiatów był bardzo zróżnicowany w obrębie każdego województwa tak jak między poszczególnymi województwami w kraju. W tabelach poniżej zestawiono plony ziemniaka we wszystkich 16 województwach. Podane dane pochodzą z wykonanych przez ODR - y pomiarów biometrycznych i oszacowania plonów po zbiorach bulw z plantacji ziemniaka. Liczebność punktów pomiarowych w poszczególnych województwach była zróżnicowana. Z wielu województw nadeszły meldunki indywidualne z powiatów i gmin i na tej podstawie wykonano w IHAR – PIB zestawienie zbiorcze. Z innych województw przekazano już zbiorcze wyniki dla całego obszaru działania. W kilku przypadkach Oddział w Jadwisinie dokonał szacowania plonowania ziemniaka w niektórych województwach aby zachować reprezentatywność badań. Poniżej w tabelach zilustrowano plonowanie ziemniaka w czterech grupach wczesności oraz wyliczono średnią dla poszczególnych powiatów.

Tabele 7-23. Plonowanie ziemniaków w poszczególnych województwach w kraju w grupach wczesności odmian w 2016 roku.

Województwo dolnośląskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
bolesławiecki	18	20,1	12	27,6	26	27,8	9	26,2	65	25,4
dzierżoniowski			1	32,0			2	48,0	3	40,0
jaworski	12	30,7	14	31,3	8	29,7	9	31,3	43	30,7
jeleniogórski	4	22,8	12	22,0	8	21,4	5	21,0	29	21,8
kamiennogórski	3	16,0	4	17,5	3	17,3	2	20,0	12	17,7
kłodzki	10	17,4	5	18,7	4	19,6	8	20,0	27	18,9
legnicki	5	29,3	8	32,8	4	34,5	3	34,0	20	32,7
lubański	11	18,6	12	23,7	10	27,4	5	28,3	38	24,5
lubiński	1	32,0	4	40,0	2	38,0			7	36,7
lwówecki	17	15,6	10	18,7	20	24,1	18	29,4	65	22,0
milicki	5	19,0	5	24,3	7	18,6	4	21,3	21	20,8
oleśnicki	6	19,0	12	30,1	8	26,9			26	25,3
strzeliński	6	34,2	4	27,8	4	30,0	2	29,0	16	30,2
świdnicki	3	26,7	11	27,2	6	34,2	6	29,7	26	29,4
wałbrzyski	4	42,0	22	25,3	8	20,5	8	20,8	42	27,1
wołowski	1	38,0	5	30,8	2	38,5	3	36,0	11	35,8
wrocławski	21	24,1	42	29,4	7	34,5	9	33,8	79	30,5
ząbkowicki	1	25,0	10	24,7	7	31,0	3	22,0	21	25,7
zgorzelecki	11	16,4	16	18,5	18	22,9	15	25,2	60	20,8
złotoryjski	13	39,4	28	40,6	4	50,3	11	32,9	56	40,8
Suma pkt. pomiarowych	152		237		156		122		667	
Śr. dla woj.		25,6		27,1		28,8		28,3		27,5

Województwo kujawsko-pomorskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
aleksandrowski	7	40,9	7	41,8	6	36,7	2	30,5	22	37,5
brodnicki	2	30,0	3	35,8	7	33,2	3	35,0	15	33,5
bydgoski	6	34,3	4	36,8	2	36,5	5	35,0	17	35,7
chełmiński	9	22,0	9	20,0	12	24,8	9	24,7	39	22,9
golubsko-dobrzyński	3	33,0	7	28,0	7	30,3			17	30,4
grudziądzki	14	34,6	21	37,6	16	35,5	4	32,5	55	35,1
inowrocławski	1	29,0	2	30,0	6	31,8	4	30,5	13	30,3
lipnowski	27	23,8	16	27,1	16	26,8	7	23,3	66	25,3
mogileński			4	37,3	9	36,4	10	35,8	23	36,5
radziejowski	8	36,4	5	31,6	11	35,5	7	32,1	31	33,9

rypiński	7	18,0	4	16,0	3	18,0	1	18,0	15	17,5
sępoleński	4	37,5	2	32,5	7	37,1	6	36,7	19	36,0
święcki	8	30,5	13	28,0	9	32,9	1	40,0	31	32,9
toruński	3	40,0	12	40,8	10	32,5	6	38,3	31	37,9
wąbrzeski	10	25,7	9	33,3	5	35,5	4	38,5	28	33,3
włocławski	59	27,8	14	29,2	47	28,7	25	29,1	145	28,7
żniński	2	24,5	1	22,0	1	25,0	1	26,0	5	24,4
Suma pkt. pomiarowych	170		133		174		95		572	
Śr. dla woj.		30,5		31,1		31,6		31,6		31,3

Województwo lubelskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
białski	10	24,1	10	26,5	12	27,3	7	27,0	39	26,2
biłgorajski	2	26,5	5	36,6	1	30,0			8	31,0
chełmski	3	15,3	3	16,0	4	21,0	3	24,3	13	19,2
janowski	6	30,0	6	38,0	4	39,0	2	41,0	18	37,0
krasnystawski	5	29,9	13	31,5	7	32,2	2	32,8	27	31,6
kraśnicki			3	18,8					3	18,8
lubartowski	5	23,4	2	36,5	5	21,2			12	27,0
lubelski	1	29,0	6	29,3	4	30,8	1	34,0	12	30,8
lukowski	9	38,8	15	33,3	30	37,7	14	33,1	68	47,6
łęczyński	5	23,0	4	24,3	6	24,5	5	23,8	20	23,9
opolski	2	23	3	31,5	2	30,0			7	28,2
parczewski	1	18,0	1	15,0	6	29,3	1	35	9	24,3
puławski	2	66,3	2	50,0	1	40,0	1	35,0	6	47,8
radzyński	3	37,0	6	37,3	7	36,8	2	35,0	18	36,5
rycki			1	20,0	1	30,0	4	26,3	6	25,4
świdnicki	3	19,5	6	35,3	2	30,0	3	29,3	14	28,5
tomaszowski	2	21	4	23					6	14,7
włodawski	7	15,3	5	22,5	10	26	9	32	31	23,9
zamojski	6	19,0	8	24,0	5	21,0			19	21,3
Suma pkt. pomiarowych	72		103		107		54		336	
Śr. dla woj.		27,0		28,9		29,8		31,4		29,3

Województwo lubuskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
krośnieński	4	14,0	5	22,0	2	28,0			11	22,0
słubicki	1	32,0	6	37,7	3	42,0			10	39,6
sulęciński	6	33,0	11	32,0	9	33,0	6	38,0	32	34,3
świebodziński	7	26,0	18	34,5	16	30,0	5	36,0	46	31,9
wschowski	1	30,0	3	39,5	3	35,0	2	31,0	9	34,0
zielonogórski	1	49,0	5	50,0	3	43,0			9	41,2
żagański	4	27,0	9	35,5	10	28,0	5	26,0	28	29,5
żarski	6	30,0	9	35,0	10	30,5	3	33,0	28	32,2
Suma pkt. pomiarowych	30		66		56		21		173	
Śr. dla woj.		30,1		35,8		33,7		32,8		33,1

Województwo łódzkie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
bełchatowski	3	24,7	4	24,0	4	27,3	2	21,5	13	24,4
kutnowski	7	20,8	8	23,9	7	25,7	7	27,8	29	24,5
łaski	4	41,0	3	36,7	1	40,0			8	39,2
łęczycki	3	17,3	3	18,5	3	18,7	2	20,3	11	18,7
łowicki	21	33,0	8	33,6	24	35,2	5	35,5	58	34,3
łódzki-wschodni, brzeziński	8	37,5	9	44,0	8	39,2	5	45,0	30	41,4
pajęczański	6	27,0	5	35,5	5	38,5	7	32,0	23	33,3
piotrowski			2	39,0	2	40,0	1	35,0	5	38,0
rawski	3	25,5	4	23,8	5	27,0	4	26,5	16	25,7
sieradzki	8	33,4	6	41,0	12	38,5	14	35,8	40	37,2
skierniewicki	6	37,0	3	31,0	3	36,7	1	36,0	13	35,2
tomaszowski	26	34,4	25	33,6	38	34,7	19	34,7	108	34,4
wieluński	7	28,3	8	31,3	5	35,0	36	45,5	56	35,0
wieruszowski	17	30,0	29	33,3	31	31,7	13	30,0	90	31,3
zduńskowolski	1	30,0	4	29,0	3	25,0	1	20,0	9	26,0
zgierski	2	35,0	2	35,0	4	35,4			8	35,1
Suma pkt. pomiarowych	122		123		155		117		517	
Śr. dla woj.		30,3		32,1		33,0		31,8		31,8

Województwo małopolskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
limanowski	8	16,0	5	19,0	17	20,7			30	18,6
bocheński	5	29,0	2	29,0	3	32,0	1	23,0	11	28,3
gorlicki	9	27,0	8	25,0	2	38,0	3	20,0	22	27,5
olkuski	4	27,5	9	31,6	5	34,3			18	31,1
nowotarski	3	16,5	3	18,5	8	20,0			14	18,3
krakowski	2	31,5	3	37,5	1	40,0			6	36,3
oświęcimski	4	32,0	7	36,4	1	28,0			12	32,1
Suma pkt. pomiarowych	35		37		37		4		113	
Śr. dla woj.		25,6		28,1		30,4		21,5		27,5

Województwo mazowieckie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
ciechanowski, mławski, płoński, pułtuski	3	23,7	5	25,4	17	24,2	2	25,5	27	24,7
gostyniński	6	19,0	3	18,9	13	23,4	6	18,6	28	20,0
grodziski			3	31,0	1	38,0	1	30,0	5	33,0
makowski	2	32,5	3	23,3	3	31,7	2	30,0	10	29,4
ostrołęcki	1	27,0	2	35,0	5	31,2			8	31,1
ostrowski			1	35,0	5	32,6	4	36,8	10	34,8
płocki	2	25,1	3	28,8	7	27,2	9	39,7	21	30,2
pruskowski	1	32,0	4	35,3	6	33,0	3	37,0	14	34,3
przasnyski	2	34,0	1	35,0	2	46,0	1	45,0	6	40,0
radomski	13	15,8	12	26,0	19	28,3	3	31,0	47	25,3
sierpecki	12	21,0	4	22,0	17	22,6	12	22,0	45	21,9
sochaczewski	3	21,7	1	21,0	9	26,4			13	23,0
warszawski-zachodni	6	34,5	1	25,0	19	32,5			26	30,7
wyszkowski	1	15,0			2	28,5			3	21,8
żyrardowski	1	18,0	1	22,0	14	25,6	6	23,5	22	22,3
Suma pkt. pomiarowych	53		44		139		49		285	
Śr. dla woj.		24,6		27,4		30,1		30,8		23,5

Województwo opolskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
brzeski	4	26,0	4	24,5	4	34,0	2	25,0	14	27,4
głubczycki	4	24,0	7	34,3	5	37,4	1	33,0	17	32,2
krapkowicki	2	25,0	25	40,0	3	43,0	1	28,0	31	34,0
namysłowski	4	41,3	7	40,6	12	45,8	3	54,3	26	45,5
oleski	9	46,6	8	45,8	11	48,5	3	47,0	31	47,0
opolski	4	24,5	9	35,0	7	35,2	3	43,0	23	34,4
prudnicki	4	24,0	11	36,5	7	39,0	3	40,0	25	34,9
strzelecki	2	29,0	4	31,5	2	31,5	3	33,0	11	31,3
Suma pkt. pomiarowych	33		75		51		19		178	
Śr. dla woj.		30,0		36,0		39,3		37,9		35,8

Województwo podkarpackie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
strzyżowski			2	43,0			2	48,0	4	45,5
dębicki	4	31,5	2	40,0	6	38,0	2	45,0	14	38,6
kolbuszowski	1	30,0	7	32,7	3	22,3	1	35,0	12	30,0
łańcucki	7	17,7	6	22,5	6	23,8	6	23,5	25	21,9
przeworski	1	20,0	1	32,0	1	30,0	1	35,0	4	29,3
jarosławski	1	13,0	1	26,0					2	19,5
rzeszowski	1	32,0	2	32,5	1	37,0	1	42,0	5	35,9
leżajski	6	30,0	9	31,7	6	31,0			21	30,9
mielecki	1	18,5			1	32,0			2	25,3
ropczycko-sędziszowski	2	22,5	3	27,7	3	31,3	1	25,0	9	26,6
krośnieński	2	23,5	2	25,0	4	27,3			8	25,3
Suma pkt. pomiarowych	26		35		31		14		106	
Śr. dla woj.		23,9		31,3		30,3		36,2		29,9

Województwo podlaskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
augustowski, białostocki, bielski, grajewski, hajnowski, kolneński, łomżyński, moniecki, sejneński, siemiatycki, sokólski, suwalski, wysokomazowiecki, zambrowski	29	18,4	17	24,2	51	24,8	38	28,03	135	23,9
Suma pkt. pomiarowych	29		17		51		38		135	
Śr. dla woj.		18,4		24,2		24,8		28,03		23,9

Województwo pomorskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
kościerski			6	37,0	1	39,5	2	40,0	9	38,8
chojnicki	4	32,3	3	30,0			2	28,0	9	30,1
starogardzki	13	24,3	4	27,2	7	24,8	3	31,7	27	27,0
nowodworski	3	31,0	5	41,8	2	32,0	4	33,8	14	34,6
Suma pkt. pomiarowych	20		18		10		11		59	
Śr. dla woj.		29,2		34,0		32,1		33,4		32,2

Województwo śląskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w pow.	Średni plon w pow. t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
będziński, bielski, bieruńsko-łędziński, cieszyński, gliwicki, mikołowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, tarnogórski, tyski, wodzisławski, żorski, żywiecki	14	30,75	68	39,1	20	44	12	41,5	114	38,8
Suma pkt. pomiarowych	14		68		20		12		114	
Śr. dla woj.		30,8		39,1		44,0		41,5		38,8

Województwo świętokrzyskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
buski	8	16,8	9	19,3	2	17,5			19	17,9
jędrzejowski	3	24,0	8	31,0	4	35,0	3	40,0	18	32,5
kazimierski	6	24,2	2	22,6	2	22,6	4	22,3	14	22,9
kielecki	11	23,6	21	24,3	23	25,1	4	26,8	59	25,0
konecki	1	34,0	3	38,0	4	37,0			8	36,3
opatowski	3	31,7	3	33,3	3	38,0	3	36,3	12	34,8
ostrowiecki	5	26,3	10	27,9	7	28,7	1	34,0	23	29,2
pińczowski	4	16,0	6	19,0	4	19,5	2	22,0	16	19,1
sandomierski	3	23,9	3	34,1	3	38,9			9	32,3
skarżyski	2	35,0	8	33,0	6	39,7	2	43,5	18	37,8
starachowicki	5	23,5	9	26,3	5	25,0	2	26,0	21	25,2
staszowski	5	24,8	9	22,2	8	23,7	6	20,8	28	22,9
włoszczowski	5	22,6	5	25,0	6	24,8	2	25,2	18	24,4
Suma pkt. pomiarowych	61		96		77		29		263	
Śr. dla woj.		25,1		27,4		28,9		29,7		27,7

Województwo warmińsko-mazurskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
działdowski	1	40,0	7	38,0	10	38,6	1	40	19	39,2
gołdapski	4	13,5	1	18,0	4	17,0	1	18	10	16,6
węgorzewski	4	29,7	4	28	6	33,7	5	30	19	30,3
ostródzki	2	27,0	3	37,0	15	42,4	1	39,0	21	36,4
Suma pkt. pomiarowych	11		15		35		8		69	
Śr. dla woj.		27,5		30,3		32,9		31,8		30,6

Województwo wielkopolskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
kaliski	43	26,8	34	32,0	29	36,8	14	34,3	120	32,4
kępiński	10	27,8	11	29,2	4	33,8	5	32,0	30	30,7
kolski	4	25,3	2	27,0	10	29,0	7	24,2	23	26,4
koniński	26	25,5	21	27,7	27	25,5	22	23,7	96	25,6
kościański	7	20,7	9	25,0	5	27,5	2	25,0	23	24,5
nowotomyski	7	22,7	6	22,3	6	22,7	4	22,5	23	22,6
obornicki	6	31,7	10	30,9	6	31,5			22	23,5
ostrowski	24	30,8	22	33,2	11	28,3	4	30,7	61	30,8
ostrzeszowski	19	23,3	18	32,0	9	37,0	1	26,0	47	29,6

szamotulski	14	26,2	24	36,8	22	37,1	18	39,0	78	34,8
średzki	13	22,5	13	28,4	11	34,0	3	37,0	40	30,5
turecki	22	23,3	15	25,0	18	24,7	3	25,5	58	24,6
pozostałe powiaty	42	28,9	68	29,4	78	31,4	83	32,6	271	30,6
Suma pkt. pomiarowych	237		253		236		166		892	
Śr. dla woj.		25,8		29,1		30,7		29,4		28,2

Województwo zachodniopomorskie

Powiat	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności								Suma pkt w powiecie	Średni plon w powiecie t/ha
	b. wczesne		wczesne		śr. wczesne		późniejsze			
	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha	pkt.	t/ha		
kołobrzeski	1	21,0			2	35,5	1	60,0	4	38,8
koszaliński	2	26,0	8	21,2			1	35,0	11	27,4
myśliborski	10	19,0	11	19,0	11	22,3	13	24,3	45	21,2
pyrzycki	2	18,5	2	22,5			1	25,0	5	22,0
stargadzki	4	23,4	2	25,3	12	28,4	10	30,9	28	27,0
szczecinecki	3	34,0	5	29,0	1	28	4	44,0	13	33,8
Suma pkt. pomiarowych	22		28		26		30		106	
Śr. dla woj.		23,7		23,4		28,5		36,5		28,4

Uprawiane odmiany ziemniaka w kraju w 2016 roku

W kraju, w każdym województwie uprawianych jest bardzo dużo odmian ziemniaka, ale istotne znaczenie w powszechnej praktyce ma tylko kilka odmian. Do najpopularniejszych należą: Vineta, Lord, Denar, Satina, Irga, Bellarosa, Tajfun, Jelly oraz Bryza.

Tabela 24. Popularność uprawianych odmian ziemniaka w Polsce według województw

Województwa	Liczba uprawianych odmian ogółem	Najpopularniejsze odmiany (5) uprawiane w województwie*
Dolnośląskie	83	Vineta, Denar, Lord, Jelly, Bryza
Kujawsko-pomorskie	78	Denar, Vineta, Tajfun, Satina, Dominator
Lubelskie	78	Bellarosa, Vineta, Tajfun, Lord, Denar
Lubuskie	30	Vineta, Satina, Tajfun, Denar, Jelly
Łódzkie	59	Denar, Tajfun, Lord, Vineta, Irga
Małopolskie	21	Denar, Bellarosa, Tajfun, Lord, Vineta
Mazowieckie	62	Irga, Tajfun, Denar, Lord, Irys
Opolskie	50	Vineta, Denar, Tajfun, Satina, Bellarosa
Podkarpackie	36	Bellarosa, Lord, Vineta, Jelly, Tajfun
Podlaskie	43	Irga, Irys, Vineta, Bzura, Kuba
Pomorskie	16	Lord, Vineta, Satina, Innovator, Tajfun
Śląskie	27	Vineta, Jelly, Bellarosa, Gala, Lord
Świętokrzyskie	36	Bellarosa, Lord, Owacja, Tajfun, Denar
Warmińsko-mazurskie	28	Irga, Irys, Vineta, Tajfun, Bryza
Wielkopolskie	99	Vineta, Denar, Lord, Satina, Bryza
Zachodnio-pomorskie	28	Vineta, Bryza, Lord, Denar, Satina,

Plonowanie ziemniaka ogółem w 2016 roku w Polsce

Poniższa tabela 25 ilustruje średnie ważone plony ziemniaka uzyskane w badaniach w 2016 roku w Polsce dla poszczególnych województw. W obliczeniach uwzględniono udział powierzchni uprawy ziemniaka poszczególnych województw, a także udział poszczególnych grup wczesności odmian ziemniaka uprawianego w kraju. Średni krajowy plon 2016 roku wyniósł w Polsce 29,9 t/ha, a w poszczególnych województwach kształtował się od 24,0 (podlaskie) do 39,9t/ha w województwie śląskim.

Tabela 25. Poziom plonowania ziemniaków według grup wczesności odmian w 2016 roku w Polsce wg województw (średnie ważone)

Województwo	Plon t/ha odmian ziemniaka wg grup wczesności				śr. ważona ogółem t/ha
	b. wczesne	wczesne	śr. wczesne	późniejsze	
	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	
Dolnośląskie	25,6	27,1	28,8	28,3	27,7
Kujawsko-pomorskie	30,5	31,1	31,6	31,6	31,3
Lubelskie	27	28,9	29,8	31,4	29,4
Lubuskie	30,1	35,8	33,7	32,8	33,2
Łódzkie	30,3	32,1	33	31,8	32,0
Małopolskie	25,6	28,1	30,4	21,5	27,2
Mazowieckie	24,6	27,4	30,1	30,8	28,6
Opolskie	30	36	39,3	37,9	36,5
Podkarpackie	23,9	31,3	30,3	36,2	30,4
Podlaskie	18,4	24,2	24,8	28	24,0
Pomorskie	29,2	34	32,1	33,4	32,2
Śląskie	30,8	39,1	44	41,5	39,9
Świętokrzyskie	25,1	27,4	28,9	29,7	28,0
Warmińsko-mazurskie	27,5	30,3	32,9	31,8	31,1
Wielkopolskie	25,8	29,1	30,7	29,4	29,1
Zachodniopomorskie	23,7	23,4	28,5	36,5	28,1
POLSKA	26,8	30,3	31,8	32,0	29,9

Powierzchnia uprawy ziemniaka

W stosunku do roku ubiegłego nastąpił minimalny wzrost powierzchni uprawy ziemniaka w 2016 roku. Tendencja ta była do przewidzenia, ponieważ ostatni sezon w produkcji ziemniaka był bardzo korzystny dla producentów ziemniaka, co objawiało się (po nieurodzaju) wysokim popytem oraz bardzo wysokimi cenami rynkowymi ziemniaka jadalnego w całym sezonie 2015 roku. Także duże zainteresowanie rolników produkcją ziemniaka skrobiowego mogło przyczynić się do lekkiego wzrostu powierzchni uprawy. W konkluzji można prognozować, że powierzchnia uprawy ziemniaka w gospodarstwach rolnych w 2016 roku wynosi prawdopodobnie około 300tys. ha. Do tej powierzchni należy doliczyć powierzchnię uprawy ziemniaka w ogrodach przydomowych w ilości około 7tys. ha, a więc powierzchnia uprawy ziemniaka ogółem w kraju wyniosła w 2016 roku 307tys. ha. Wzrost powierzchni uprawy ziemniaków dotyczy jednak tylko gospodarstw specjalizujących

się w uprawie tego gatunku na większych arealach, jako surowca dla potrzeb przetwórstwa spożywczego, przemysłu skrobiowego oraz dla hurtowni ziemniaków jadalnych konfekcjonowanych. Gospodarstwa o niskim stopniu urynkowienia uprawiające ziemniaki na mniejszych plantacjach systematycznie ograniczają ich areal.

Tabela 26. Prognozowana powierzchnia uprawy ziemniaka w Polsce w 2016 roku w gospodarstwach rolnych według województw w porównaniu do 2014 i 2015 roku.

Województwo	2014		2015		2016*	
	Pow. uprawy (tys. ha)	% zasiewów	Pow. uprawy (tys. ha)	% zasiewów	Pow. uprawy (tys. ha)	% zasiewów
Polska	267,1	2,6	292,5	2,7	300,0	2,8
Dolnośląskie	14,9	2,0	20,7	2,7	21,2	2,8
Kujawsko-pom.	13,4	1,4	17,1	1,8	17,6	1,9
Lubelskie	19,5	1,9	21,3	1,9	21,7	2,0
Lubuskie	3,0	1,1	5,0	1,8	5,4	1,8
Łódzkie	34,6	4,7	35,9	4,7	36,6	4,8
Małopolskie	23,6	8,0	24,9	8,0	25,2	8,0
Mazowieckie	32,7	2,7	35,7	2,8	36,2	2,8
Opolskie	6,3	1,4	6,9	1,5	7,6	1,6
Podkarpackie	25,1	7,9	20,6	6,4	20,7	6,4
Podlaskie	10,2	1,6	11,5	1,8	12,2	1,9
Pomorskie	17,4	3,0	17,7	3,0	18,2	3,0
Śląskie	7,3	2,7	7,6	2,9	7,8	2,9
Świętokrzyskie	14,7	4,5	15,0	4,6	15,1	4,6
Warmińsko-maz.	5,7	1,0	9,4	1,5	10,1	1,6
Wielkopolskie	31,1	2,1	31,5	2,1	32,1	2,1
Zachodniopom.	7,7	1,3	11,7	1,8	12,3	1,9

Zbiory ziemniaka

Zbiory ziemniaków w Polsce w nieurodzajnym 2015 r. wyniosły tylko 6,31 mln ton. W 2016 r., z uwagi na względnie korzystne warunki klimatyczne w okresie wegetacji, plony, a tym samym i zbiory są wyższe niż w roku ubiegłym i prawdopodobnie wynoszą blisko 9 mln ton, a uwzględniając ogrody przydomowe ponad 9 mln ton. Do wzrostu zbiorów przyczynił się także wzrost powierzchni uprawy oraz postępująca profesjonalizacja produkcji ziemniaków. Najwyższe zbiory ziemniaków odnotowano w województwach: łódzkim, mazowieckim i wielkopolskim. Województwami o najmniejszych zbiorach ziemniaków (poniżej 300 tys. ton) były województwa: lubuskie, opolskie i podlaskie.

Zebrany plon ogólny ziemniaków zawsze zawiera pewną część bulw z wadami, które dyskwalifikują go, jako plon handlowy przy produkcji ziemniaków jadalnych i jako surowiec w przetwórstwie spożywczym i jest on uznany jako plon odpadowy. Są to bulwy drobne, zgniłe, zdeformowane, zazielenione, z widocznymi chorobami skórki oraz z wadami wyglądu miąższu. Wieloletnie badania IHAR-PIB wykazują, że udział plonu handlowego w plonie ogólnym ziemniaków jest zależny od tych samych czynników, co plonowanie i kształtuje się w latach i w systemach gospodarowania bardzo różnie. Generalnie należy stwierdzić, że udział plonu handlowego w plonie ogólnym zawiera się w szerokim przedziale w latach i

wynosi od 50 do 90%. Jest to bardzo istotny wskaźnik jakości zebranego plonu i jednocześnie bardzo pomocny w bilansowaniu zagospodarowania zbiorów ziemniaków na poszczególne kierunki użytkowania, a także na szacowanie wielkości plonu odpadowego wykorzystywanego na paszę lub w gorzelnictwie.

Tabela 27. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory ziemniaka w gospodarstwach rolnych w Polsce w latach 2015-2016 roku według województw

Województwo	2015			2016*		
	Powierzchnia (tys. ha)	Plony (dt/ha)	Zbiory (tys. ton)	Powierzchnia (tys. ha)	Plony (dt/ha)	Zbiory (tys. ton)
Polska	292,5	210	6151,8	300,0	299	8970,0
Dolnośląskie	20,7	209	433,1	21,2	277	587,2
Kujawsko-Pomorskie	17,1	251	427,4	17,6	313	550,9
Lubelskie	21,3	214	456,0	21,7	294	637,9
Lubuskie	5,0	191	95,8	5,4	332	179,3
Łódzkie	35,9	188	674,0	36,6	320	1171,2
Małopolskie	24,9	210	524,0	25,2	272	685,4
Mazowieckie	35,7	180	641,3	36,2	286	1035,3
Opolskie	6,9	234	162,1	7,6	365	277,4
Podkarpackie	20,6	225	463,8	20,7	304	629,3
Podlaskie	11,5	163	186,9	12,2	240	292,8
Pomorskie	17,7	260	460,6	18,2	322	586,0
Śląskie	7,6	163	123,5	7,8	399	311,2
Świętokrzyskie	15,0	220	330,4	15,1	280	422,8
Warmińsko-Mazurskie	9,4	192	179,7	10,1	311	314,1
Wielkopolskie	31,5	202	636,1	32,1	291	934,1
Zachodniopomorskie	11,7	306	357,2	12,3	281	345,6

Źródło: dane GUS oraz *prognozy i obliczenia IHAR

Tabela 28. Udział plonu handlowego w plonie ogólnym [%] w różnych systemach uprawy ziemniaków na przestrzeni ostatnich lat

Lata	Systemy uprawy ziemniaka			
	konwencjonalne		certyfikowane	
	intensywny	ekstensywny	integrowany	ekologiczny
2002	73,1	67,5	71,6	71,1
2003	80,9	69,5	84,6	71,2
2004	88,5	73,1	93,3	70,5
2005	72,3	66,6	75,4	70,5
2006	55,1	33,7	35,5	34,5
2007	80,8	61,0	56,9	57,1
2008	70,0	54,9	47,1	75,3
2009	72,0	53,5	63,9	76,4
2010	78,0	62,0	79,5	82,4
2011	82,8	57,8	81,7	75,6
2012	79,1	67,8	75,3	82,1
2013	83,3	54,5	79,9	70,0

2014	71,5	68,2	76,0	83,5
2015	87,5	65,1	73,1	68,9
2016	78,6	55,3	64,5	61,3
Średnio	76,9	60,7	70,5	70,0

Źródło: Dane IHAR-PIB.

Bilans zagospodarowania zbiorów ziemniaka

Wykorzystując bilanse zagospodarowania zbiorów ziemniaka z lat poprzednich sporządzone przez IERiGŻ -PIB, opracowano w raporcie prognozę bilansu na kończący się sezon 2015/16 i 2016/2017. Z danych wynika, że całkowicie odmienna sytuacja na rynku ziemniaka w bieżącym roku w stosunku do poprzedniego wynika z rekordowych zbiorów spowodowanych wysokim plonowaniem i wzrostem powierzchni uprawy. Ostatnie sygnały rynkowe wskazują, że może w bieżącym sezonie wzrosnąć eksport ziemniaka do wielu krajów Europy z uwagi na lokalny nieurodzaj.

Tabela 29. Bilans ziemniaków (tys. ton) w latach 2010 -2016

Wyszczególnienie	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 szacunek
Zbiory	8449	9362	9042	7290	7689	6314	9120
Import	258	138	94	206	134	164	100
Razem do dyspozycji	8707	9500	9136	7496	7823	6478	9220
Zużycie w gospodarstwach	4162	4699	4102	2921	3090	2020	4000
- sadzenie	1016	933	875	695	750	768	750
- spasanie	1816	2436	1897	1026	1150	102	2110
- samozaopatrzenie	1330	1330	1330	1200	1190	1150	1140
Sprzedaż razem	3836	3981	4284	3975	4133	4088	4470
- na konsumpcję	2306	2345	2280	2100	2050	2000	2000
- na zaopatrzenie przemysłu*	1438	1611	1935	1834	2061	2072	2410
- na eksport	92	25	69	41	22	16	60
Ubytki i straty	709	820	750	600	600	370	750

* ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie

Podsumowanie

Zaprezentowane w opracowaniu dane stanowią obszerny materiał analityczny dotyczący poziomu plonowania ziemniaka w Polsce w 2016 roku na tle lat poprzednich, opis szeregu czynników determinujących poziom krajowego plonowania ziemniaka (warunki klimatyczne, systemy produkcji stosowane technologie uprawy, znaczenie czynnika odmianowego), a także dane dotyczące udziału ziemniaka w strukturze zasiewów i następujące w tym zakresie zmiany. Opracowanie może posłużyć do udoskonalenia sporządzania bilansu zagospodarowania zbiorów ziemniaka i prognozowania zmian w powierzchni jego uprawy oraz charakterystyki gospodarstw uprawiających ten gatunek rolniczy. Do najważniejszych konkluzji wynikających z opracowania należą:

- Plonowanie ziemniaka w 2016 roku było determinowane bardzo wieloma czynnikami, a do ważniejszych należały: warunki klimatyczne, w tym wielkość i rozkład opadów na obszarze kraju oraz bardzo zróżnicowana w stosowaniu agrotechnika na plantacjach w poszczególnych gospodarstwach, a także stopień urynkowania produkcji.

- Warunki klimatyczne w 2016 roku były generalnie dla plonowania ziemniaka dość korzystne w większości rejonów kraju, ale w niektórych częściach Polski występował w czerwcu deficyt opadów lub ich nierównomierny rozkład. Lipiec i sierpień zapewnił generalnie dostateczne opady co było korzystne dla plonowania odmian wcześniejszych i późniejszych
- Poziom plonowania w 2016 roku jest najwyższy w historii kraju i wynosi według badań 299dt/ha. Stwierdzono jednocześnie wysokie różnice w plonach ziemniaka pomiędzy poszczególnymi województwami. Najniższe plony uzyskano w woj. podlaskim a najwyższe w woj. śląskim i opolskim.
- Zbiory ziemniaka w 2016 roku ze względu na korzystne warunki klimatyczne oraz z powodu lekkiego wzrostu powierzchni uprawy oszacowano na blisko 9 mln ton. Wraz ze zbiorami z ogrodów przydomowych zbiory ogółem wyniosą ponad 9 mln ton. Taki poziom zbiorów w pełni zabezpiecza potrzeby różnych kierunków wykorzystania ziemniaka.
- Bilans zagospodarowania zbiorów powinien uwzględnić, że nie cały zbiór może być przeznaczony na potrzeby rynkowe. Z wieloletnich badań dotyczących jakości plonów i zbiorów ziemniaka wynika, że na potrzeby rynku ziemniaka jadalnego musi być przeznaczona około 25-30% więcej masy niż wynika to z potrzeb rynkowych. Ziemniaki nie handlowe (bulwy z wadami wyglądu nie spełniające wymagań rynkowych) są zużywane na paszę dla zwierząt gospodarskich. Jeśli tak nie jest, trafiają na rynek pogarszając jakość oferty rynkowej.
- Zmniejszone zbiory ziemniaków w wielu krajach Europy spowodowały uruchomienie wczesnego wywozu krajowych ziemniaków jadalnych i dla przetwórstwa spożywczego
- Ciągłe opady deszczu u końca września i w październiku oraz w listopadzie spowodowały, że niewielka ilość plantacji nie została w optymalnym terminie zebrana.

Reasumując należy stwierdzić, że rok 2016 był generalnie korzystny dla plonowania, a poprawiająca się struktura uprawy ziemniaka także sprzyja wzrostowi plonowania. Dalsze zmniejszanie się powierzchni uprawy ziemniaka w Polsce jest z bardzo wielu względów niekorzystne dla polskiego rolnictwa i dla całego kraju. Gatunek ten powinien być jedną ze specjalności polskiego rolnictwa. Warunki przyrodnicze temu sprzyjają. Zachodzi natomiast coraz szybsza koncentracja produkcji ziemniaków w specjalistycznych gospodarstwach produkujących surowiec dla konfekcjonowania, dla przetwórstwa spożywczego i dla krochmalnictwa.

Generalnie należy stwierdzić, że przyjęta i zrealizowana przez IHAR – PIB metodyka szacowania plonu ziemniaka 2016 roku sprawdziła się dla większości województw i generalnie w całej Polsce. Badania IHAR oparte są od wielu lat na dobrowolnej współpracy Ośrodków Doradztwa Rolniczego we wszystkich 16 województwach z IHAR – PIB Oddział w Jadwisinie.

Do tej pory GUS tylko wstępnie określił plonowania ziemniaka w kraju na poziomie 289 dt/ha. GUS określił także wynikowe zbiory ziemniaka w Polsce 2016 roku na 8,8 mln ton przy powierzchni uprawy tego gatunku wynoszącej 300 tys. ha. Są to wyniki tylko nieznacznie niższe od uzyskanych w naszych badaniach. W decydujący sposób na wyniki te wpłynęły badania które wspólnie z Państwem po raz kolejny wykonaliśmy w 2016 roku.

Opracował
dr Wojciech Nowacki